

4036267 MSMS/M : สาขาวิชา : คนตรี; ศศ.ม. (คนตรี)

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ / เพลงประจำบ้าน / ทางฆ้องมอญวงใหญ่

มนัส แก้วบุชา : การวิเคราะห์เพลงประจำบ้าน ทางฆ้องมอญวงใหญ่ (AN ANALYTICAL STUDY OF MON STYLE IN PLENG PRAJAM BAN, A SONG OF CREMATION CEREMONY, CENTRAL THAILAND) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พินิจ ฉายสุวรรณ, ศิลปินแห่งชาติ, สัจด์ ภูเขาทอง, กศ.บ., ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, กศ.บ., ศศ.ม., ศศ.ม., 255 หน้า ISBN 974-662-501-2

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานักคนตรีมอญ ประวัติ และบทบาทของเพลงประจำบ้าน ทางฆ้องมอญวงใหญ่ โดยวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะด้านดนตรีอันเป็นวิธีการบรรเลงของทางมอญบ้านบาตร ทางมอญบ้านพาทย์โกสธ ทางมอญปทุมธานี ทางมอญปากลัด ผลการวิจัยพบดังนี้

1. สำนักคนตรีมอญในพื้นที่ศึกษา ยังดำเนินกิจกรรมอยู่ในปัจจุบัน
2. ประวัติ : ความหมายและบทบาทของเพลงประจำบ้าน คือ "เพลงประ โคมศพ-ที่บ้าน" บทบาทสำคัญ คือ ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมเพื่อประชุมเพลิงศพ นักคนตรีมอญใช้ฝึกหัดฆ้องมอญวงใหญ่เบื้องต้น เพื่อให้รู้วิธีใช้มือฆ้อง "ลูกขวาง"
3. ระดับเสียงฆ้องมอญวงใหญ่ พบว่า บันไดเสียงมอญ มีระยะซิดอยู่ขั้นที่ 2-3 และ 6-7 การเลือกเสียงบรรเลง หรือโหมดเสียงมี 3 เสียง คือ "โหมดกำมะทาน" เสียง A "โหมดตั้งป้อย" เสียง D "โหมดเจกมั่ว" เสียง G ส่วนแนวการตั้งเสียงเดิมเปลี่ยนแปลงแล้วทุกสำนักคนตรี
4. จังหวะหน้าทับตะโพนมอญ มีเปิงมางตีชัด เพื่อควบคุมประโยคเพลง โดยที่ 1 รอบหน้าทับเท่ากับ 1 ประโยคเพลง มีความยาวเท่ากับ 16 ห้องเพลง ในเครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4 สำหรับเสียง "ทิ้ง" ของตะโพนมอญ แสดงว่าหมดประโยคเพลง:หมดรอบหน้าทับ
5. โครงสร้างของเพลง พิจารณารับรู้ที่สี่ เพื่อเลือกโหมดเสียงและเคลื่อนทำนอง กรณีประชุมเพลิงศพใช้เฉพาะโหมดเสียง D การเรียงท่อนไม่ชัดเจน นิยมบรรเลงย้อนกลับรวม 14 รอบหน้าทับ ในจังหวะโครงสร้างทำนอง และจังหวะเคาะมีเอกลักษณ์ด้วยการขึ้นจังหวะย่อยทำนอง
6. การใช้ "มือฆ้อง" ลูกฆ้องมอญวงใหญ่ช่วงทบทที่ 1 ไม่มีเสียง B เสียง F เรียกว่า "ลูกหลุม" จึงต้องใช้วิธี "ลูกขวาง" เพื่อทดแทนเสียง พบแบบแผนคือ การใช้คู่ลิบ เสียง F โดยข้ามช่วงทบท; การใช้เสียงแทนด้วยการผูกวรรคเพลงขึ้นใหม่; การใช้มือขวาตีเสียง B หรือ F มือเดียว; การใช้ "มือฆ้องนะดิงเนง โน่งดิงเนง และถ่องโน่ง"; การใช้คู่สาม คู่สี่ "ลูกขวาง"; การใช้คู่สี่แบบทันที; การใช้เก็บวลีถี่ ๆ ; การใช้คู่เสียงและแบบแผนพิเศษ